

Nro 96 Gelesen und das
Duplikat rüch=behalten.
R. R. Bücher-Revision=/
Amt Laibach den 28. Fe-
bruar 1830./

Bauhof
Büch/Revid/

Zeitschrift in zwanglosen Heften —
betitelt: »Krajnska Zh[e]beliza«, und
die Drucklegung / des von Ihnen
vorgelegten ersten Heftes, so wie
der demselben beygefüigten Dedi-
kation zu genehmigen geruhet.

Es wird demnach Ihrem dieß-
fälligen Manuscripte das *Imprima-*
tur hiemit ertheilt, und [i] Ihnen
eines der zwey anher vorgelegten
exemplare desselben im Anbuge
rückgestellt.

Laibach am [21]26. Februar 1830.

Kreizberg (m/p)

Gold (m/p)²⁰

Conclus: nach Antrag *per un/*

Vorsitzend H. GubRath [Rr Z] *Vesl*

Abwesend: H. GubRath Rr Ziegler

Vidi Vessel (m/p)²¹

Dringend²²

Zum *Exp. 5/5 830.* — *M eod/* auf 1/2 B. mf. Ks (m/p)
Coll. d° Th(alhammer) u. Kappler (m/p) — *Exp. 6/5*
W(agner) — ZR 6/5

Z odpravo cenzuriranega rokopisa in cenzur-
nega dekreta v roké Kasteleu — je bil uradni
posel s I. Zhbelizo in bili akti o njem 6. III. 1830
zaključeni.

O literarno velezanimivi nam točki, o Kopi-
tarjevi cenzuri sámi — pa nikjer v teh aktih
niti besede! In žal, da pravtakó tudi tam na
Dunaju ne. Kopitarjeve »cenzurne pole« da tam
o Zhbelizi ni najti več, pravi poročilo, niti
ene.²³ Iz aktov bi torej ne bilo pričakovati k
vprašanju nobenega prispevka več. Da Kopitar-
jeva uradna cenzura l. 1830 o Zhbelizi I. pa ni
bila tesnosrčna, priča dunajski toletni njen
uspeh, in priča zapisana beseda: »Sie ließen
Bürger's Leonore... passieren«. (Čop Kopi-
tarju 12. V. 1835: ZMS V. 104). Da na nevoljo,
da na jezo zameró takratne kulturne in lite-
rarne dominante v Ljubljani, priča trpki ljub-
ljanski smeh Prešernov iz istega leta 1830:
»Balade peť je mlatva prazne slame, Je ,reč
pohújšliva in zapeljiva«, — *Lenoro* bere naj,
kdor ne verjame.« (Zhb. II., 1831, 36). Zgodovinski
dokument, vzet iz življenja tistih dni!²⁴ Kopitar,

dium der h. Polizeyhofstelle hat infolge hierortigen
Einschreitens] über Ihr Gesuch...

²⁰ Karl Ritter v. Gold, konceptni praktikant, na-
meščen pravzaprav pri glavarstvu v Lj. (»k. k. Kreis-
amt« po takratnem, odtod »kresija«), kamor se je za
stalno spet vrnil še l. 1830; bil je dodeljen guber-
niju le na pomožno poslovanje.

²¹ Vizum spet z lastno roko Vesselovo.

²² Z rdečim svinčnikom.

²³ »tozadevnega cenzurnega lista nisem mogel v
arhivu notr. min. najti niti enega, očitvidno so se
takoј zavrgli«. (Fr. Kidrič: *Veda* I., 1911, str. 161).

²⁴ Unserer (größtentheil jansenistischen) Geistlich-
keit, die doch das vorzüglichste krainische Lese-
publikum ausmacht, scheint jede Art von Schrift-
stellerey, die nicht auf die Bedürfnisse des Land-
mannes (und zwar vor allem auf die geistlich-
chen) berechnet ist, wenigstens überflüchtig,

kakor videti, ni bil ubral svoje cenzure torej
prav po mislih in srcu takratne Ljubljane; po-
gledal ni bil Zhbelize po otročji omejenosti
»malega mesta«, presodil je ni po zamočvirjeni,
zadušni tesnini »dolge vasi«! Opravil je svoj
posel mirno uradno, brez kulturnega rabeljstva;
usmeril je svojo presojo sam po nekoliko vsaj
širšem razgledu državne prestólice ter ocenil,
kakor »Schriften in andern Sprachen«, ²⁵ po
kulturi in horizontu bolj svojega Dunaja kot
stolne Ljubljane drobni pozdrav iz domovine,
tisti »kranjski« rokopisek tam — leta 1830. Ta
ugotovitev nam je mogoča, navzlic pičlim doku-
mentom; in ta ugotovitev je Kopitarju danes —
v čast. Ali je bil vplival kaj — glas Schmid-
burgov z dné 15. I.? Ali morda kaj — beseda
Čopova z dné 21. I.? Recimo, da oboje; recimo,
da je hotel vstreči cenzor osebno obema, pa
da je zató zavzel njima prijazno stališče; toda
častni fakt Kopitarjeve pametne cenzure ob
I. Zhbelizi ostane tudi takó, naj so bili vplivi
ali nagibi kakršnikoli!

Drugo pa je vprašanje, ali je Kopitar
pogledal in spoznal ter dopustil Zhbelizo kot prvi,
skromni sicer, a drzno podjetni poizkus, ki sili
in stremí iz omejenosti »malega mesta« tja nad
zamočvirjenost »dolge vasi«! Nekako z mislijo
Čopovo: »Auf jeden Fall ist die Sache als ein
erster Anfang zu betrachten; mit der Zeit kann
sie bedeutend besser werden.« (Čop Kopitarju
21. I. 1830: ZMS V. 95/6). Vprašanje — zase!
Toda treba mu bo svoječasno posebnega
poglavja, z nekoliko bolj globoko brazdo v
njivo takratnih dni!

V Ljubljani, 2. maja 1926.

ZAPISKI. SLOVSTVO.

Franjo Šuklje: *Iz mojih spominov*. I. del.
V Ljubljani, 1926. Založilo Katoliško tisk. društvo.
Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Str. 217. — Ne
mislimo še pisati podrobne ocene; to bo mogoče
storiti ob celotnem delu in tedaj se bo moralo najti
pero idejnega (ne praktičnega!) politika in širokega
kulturnega zgodovinarja, ki bo prestavilo to knjigo
iz njenih subjektivnih tokov v splošno veljavne
vrednote in zgodovinsko ustaljen material. Danes
nas to delo zanima predvsem kot izredno živ publi-
cističen pojav, ki proži vrsto misli in pomislekov,
tembolj, ker imamo za to dobo (od l. 1860—1890) že
kolikor toliko utrjeno zgodovinsko sodbo. Šuklje se
je sicer poslovil od političnega življenja sine ira,
zato seveda še ni razloga, da bi knjiga njegovih
spominov ne bila pisana sine studio. Nasprotno,
sodba in obramba je tako močna stran te knjige,
da njena objektivna komponenta skoraj izgine in
da imamo pred seboj izredno temperamentno zgo-
dovinsko apologijo. Prav radi tega tudi kmalu
naletimo na močno nasprotje med šukljetom kot
zgodovinskim akterjem in kulturnim zgodovinarjem

erotische Poesie aber höchst sündhaft.« (Čop Če-
lakowskemu 14. III. 1835: ZMS VI. 181).

²⁵ Čop Kopitarju 12. V. 1835: ZMS V. 104.